

Durant els últims mesos, l'espai del nostre país s'ha despertat cada dia amb ones noves. Les de la freqüència modulada. Emeses per ràdios lliures que ja no dediquen cançons als records dels oients.

Vicent SANCHIS

La situació de la radiodifusió estatal a finals del seixanta era desoladora. Les grans cadenes pertanyien a l'estat o estaven en mans d'uns sectors del tot reaccionaris. Pel juny de 1979 es publica en el BOE un decret pel qual s'estableix un pla tècnic transitori del «Servicio Público de la Radiodifusión Sonora en Ondas Métricas con Modulación de Frecuencia». Amb aquesta legislació, l'estat es reserva la titularitat de l'emissió en FM i la possibilitat de concedir els permisos per a l'explotació de les freqüències. Els partits d'esquerra ni tan sols obriran la boca.

Allò que podia haver estat una clara obertura del mitjà a distintes tendències i corrents socials acaba, senzillament, amb la consolidació del monopoli informatiu en mans d'empreses periodístiques fortes de cobertura estatal, que ja controlen altres sectors i que volen augmentar la seua presència fins arribar a l'àmbit televisiu. En molts casos, les noves cadenes de FM són la sala d'espera abans d'entrar al despatx de la TV.

Així, els permisos d'UCD en les «comunitats no-històriques» i, en concret, al País Valencià, aniran a parar a mans de distintes empreses amb oficines centrals a Madrid

Totes les ràdios que es fan i es desfan

Emissores lliures al País Valencià

On localitzar-ies

Ràdio Califat (Benimaclet), 103.5 Mhz.
 Ràdio Al-Grau (València), 104.4 Mhz.
 Ràdio Torta (Paterna), 103.5 Mhz.
 Ràdio Cinc (Sueca), 105 Mhz.
 Ràdio Pessic (Pedreguer), 103.5 Mhz.
 Ràdio Puça (València), 103 Mhz.
 Ràdio Klara (València), 102.7 Mhz.
 Ràdio Mariola (Banyeres), 104 Mhz.
 Ràdio L'Horta Independent (Paiporta), 104.4 Mhz.

—Antena 3, Radio 80, Radio Minuto— de «models d'empresari emprenedor» —Radio Color— o, en el pitjor dels casos, a l'Associació de la Premsa o a l'empresa que edita el diari «decano de la regió». D'aquesta manera, s'havia barrat el pas «legalment» a tota iniciativa mínimament renovadora; s'institucionalitzava una altra forma de pirateria radiofònica —més vella— i només es deixava un camí per a la democratització del mitjà: les emissores lliures.

Libertat d'expressió / llibertat d'emissió

En 1977 va ser clausurada a Bolonya Ràdio Alice, perquè durant una manifestació aquesta emissora lliure informava els manifestants dels moviments de la policia. Ja des de finals dels seixanta, sobretot des dels estats francès i italià, s'escampa per tot Europa un nou corrent «alliberador d'ones» que gradualment arriba a Alemanya, Bèlgica, Portugal, Dinamarca, Suècia, Gran Bretanya, Noruega...

Al País Valencià, a partir dels vuitanta, les primeres emissores lliures han nascut amb unes premisses ben clares: trencar el continuisme —ideològic i lingüístic— que suposen les llicències d'UCD, desfossejitzar el mitjà, aprofitar-ne els aspectes més innovadors i fer efectiu el *fedd-black*, és a dir, el trencament de l'unidireccionalisme del missatge radiofònic, la incorporació de l'oient com a emissor.

El continuisme i la repetició d'antics esquemes de les noves emissores «legals» de FM han esvaït qualsevol esperança de canvi. Les emissores lliures —malgrat totes les deficiències inicials— constitueixen ara com ara l'única possibilitat efectiva de fer realitat la consigna «llibertat d'expressió, llibertat d'emissió». En un manifest de definició i contingut, aprovat per la Coordinadora de Ràdios Lliures al nostre país, es defineixen com a emissores no professionals, de funcionament autogestionari i autònom, participatives i al marge de tot compromís que no siga difondre la realitat.

Hi ha pegues, és clar. Fa anys Umberto Eco assenyalava que creuar amb cotxe algunes ciutats italianes amb la ràdio engegada suposava submergir-se en un univers de canvi d'emissora tan ràpid que,

fins i tot, en alguns casos —atesa la semblança de les melodies emeses— ni te n'assabentaves. ¡I havies passat —de la mà de la mateixa cançó— d'una emissora de l'extrema esquerra a una altra del partit neofeixista MSI!

Sense arribar a tant, també a València hi ha problemes amb el dial. Si Ràdio Puça emet alhora que Ràdio Califat, les seues ones no poden entrar a Benimaçlet. Al setembre hi ha convocat un primerencontre a nivell de País Valencià per tractar el repartiment del dial, el reconeixement, que no legalització, oficial i alguns altres problemes. I més encara. Algunes d'aquestes ràdios han començat a copiar desesperadament els esquemes de la prehistòria radiofònica imposats per les comercials amb més «solera». I hi ha les dificultats de manteniment i autofinançament, l'amateurisme, el trencament de cercles restringits de lliureaddictes... Però, ¿què podem trobar enfront de tot això...?

Emissores al país, una cada dia

Mentre a Catalunya el fenomen ha perdut importància i ha nascut una nova concepció radiofònica que passa per l'emissora municipal, al País Valencià, de fa dos anys, les ràdios lliures han començat a formar un col·lectiu important que cada dia augmenta les files. Ara ja és completament normal trobar-se un equip de Ràdio Cinc retransmetent des de la festa dels 5 anys d'Acció Cultural o un altre de Ràdio Puça entrevistant Rafael Aracil en una fugissera visita a València. O a gent de Ràdio Klara en alguns actes de la Fira de Juliol...

La pionera Ràdio Klara, de tendència llibertària, naix pel març del 82 i emet —quasi totalment en castellà— des de València, amb una programació determinada i prefixada. Ix a les ones cada dia, de vesprada, per bé que contínuament augmenta les hores d'emissió. Fins ara, aquesta emissora ha estat clausurada en tres ocasions.

El mateix anys per l'octubre, comença a emetre Ràdio Puça, també des de València, impulsada per un grup de nacionalistes d'esquerra i que emet quasi totalment en català, menys un espai fet en italià i un altre en castellà. Augmenten, igualment, a poc a poc, la programació i n'envien mensualment un avanç als col·laboradors. Últimament, s'hi ha integrat el col·lectiu Ona Krita.

Des del 83, nan anat consolidant-se —amb durs esforços— moltes altres emissores, en distintes co-

marques, amb unes idees clares sobre el contingut de la programació i l'idioma que els acosta a la realitat del país. Sustainades en distintes col·lectius progressistes, trobem Ràdio Torta, a Paterna; Ràdio Cinc, a Sueca; Ràdio l'Horta Independent, a Paiporta; Ràdio Califat, a Benimaçlet; Ràdio Piula, al Camp de Túria; Ràdio Tio Cuc, a Alacant; Ràdio Unidad, al Port de Sagunt; Ràdio al-Grau, a València; Ràdio Mariola, a Banyeres; Ràdio Pessic, a Pedreguer...

Totes tenen alguns aspectes que les distancien i uns altres que les apropen. Entre els darrers hi ha, sobretot, la manca de mitjans, que han de suplir amb bons d'ajuda o «comptes de participació». I aquesta llista avui ja és falsa, perquè, malauradament, en aquests moments alguna ja ha deixat d'emetre, i, potser, demà en seran més; hi ha projectes a Meliana, Orba, Villena, la Marina Alta...

¿Per què en FM?

Una emissora de 15 vats, que avui no ultrapassarà les 100.000 pessetes de cost, pel que fa al material, és a l'abast de qualsevol col·lectiu; el teòric italià Marco Guido fonamenta així aquesta tria:

«El senyal de FM és simplement "visual", es comporta com la llum d'un far que viatja paral·lelament a la superfície de la terra, sense reflectir-se en la ionosfera, encara que, per això mateix, l'abast siga molt més reduït que en altres tipus d'ona. La FM presenta avantatges de cinc tipus.

1. *Jurídics*. Extensa «banda» concedida en la Convenció de Ginebra.

2. *De senyal*. Ja que no es reflecteix a la ionosfera, se sent igual de dia que de nit.

3. *Ecnòmics*. Una emissora de FM costa molt menys que una que ho faça en OM, tant a nivell d'equip com d'espai i manteniment.

4. *Qualitatius*. Senyal estereofònic i, inclús, quadrafònic.

5. *Logístics*. Per la facilitat amb què es determina el nombre d'oients, a partir del radi d'acció de l'emissora.»